

PENGARUH PERSONALITI KE ATAS KUALITI PERKAHWINAN RESPONDEN CINA DI SANDAKAN, SABAH

*Rumaya Juhari
Irese Tsen
Siti Nor Yaacob*

Abstract

The quality marriage that promotes satisfaction, happiness and peacefulness is dreamed by every married couple. Even though a lot has been studied about marital quality, this concept remains a mystery. This correlational study aims to determine the influence of personality on the marital quality amongst the Chinese in Sandakan, Sabah. A cluster sampling technique was utilised to recruit a total of 160 respondents from six housing areas. The respondents are Chinese who are married and have a complete family. Self-administered questionnaires were used to collect data. Neo-Five-Factor and Kansas Marital Satisfaction Scale were adopted for local use in order to measure personality and the quality of marriage. The results of the study revealed that low education ($r = 0.16$), short duration of marriage ($r = -0.20$), less number of children ($r = -0.26$), low level of neuroticism ($r = -0.31$), high level of extraversion ($r = 0.47$), high level of openness ($r = 0.33$), high level of agreeableness ($r = 0.47$), and high level of conscientiousness ($r = 0.44$) will promote quality of marriage. This study finds that personality plays an important role in determining the quality of marriage.

Pengenalan

Perkahwinan merupakan satu ikatan yang sah dari segi undang-undang antara dua individu yang saling mempunyai komitmen dalam hal-hal seperti emosi, kemesraan fizikal, tugas rumahtangga dan juga sumber ekonomi (Olson dan DeFrain, 2000). Secara umumnya, perkahwinan merujuk kepada langkah pertama untuk memulakan dan membina sebuah keluarga melalui ikatan suami isteri antara seorang individu lelaki dan perempuan di mana ikatan ini adalah diperakui oleh undang-undang, agama, dan budaya. Antara tujuan berkahwin adalah untuk memenuhi keperluan material, seksual dan psikologi, percintaan, memperolehi status yang sah, dan juga untuk mencapai alam keibubapaan.

Penyesuaian diri dalam sesuatu ikatan perkahwinan adalah penting untuk memelihara kebahagiaan dalam hubungan intim antara suami isteri. Umumnya, adalah impian dan hasrat bagi setiap pasangan suami isteri untuk mencapai sebuah perkahwinan yang berkualiti dan bahagia. Justeru, topik yang berkait tentang

kualiti perkahwinan atau kepuasan dalam perkahwinan sering dijadikan topik penyelidikan para psikologi dan pakar-pakar sosial. Walau bagaimanapun, bidang yang berkaitan dengan perkahwinan masih merupakan sesuatu bidang yang misteri dan mempunyai perhubungan erat dengan pelbagai faktor internal dan eksternal.

Pelbagai konsep sering dikaitkan dengan perkahwinan yang berkualiti. Contohnya kebahagiaan, kesejahteraan, kepuasan, dan kestabilan bagi sesuatu hubungan suami isteri. Suatu perkahwinan yang berkualiti secara langsung dapat membantu pembentukan keluarga yang bahagia. Rozumah dan Rumaya (2002) mengenalpasti beberapa faktor yang saling berkait dengan pembentukan sesuatu keluarga yang berjaya. Faktor-faktor berkenaan adalah seperti komitmen, pengiktirafan, saling menghormati dan kejujuran, tanggungjawab, penyesuaian, tolak-ansur dan toleransi, tidak mementingkan diri sendiri, komunikasi, empati dan kepekaan, kasih sayang dan kemesraan, teman hidup, keupayaan mengurus krisis, konflik dan tekanan, serta nilai keagamaan. Kenyataan ini disokong oleh pelbagai ahli penyelidikan dengan menyatakan bahawa faktor-faktor seperti personaliti (Thomsen & Gilbert, 1998; Nemechek, Stephenie, Olson & Kenneth, 1999, Miller, Caughin & Huston, 2003; Donnellan, Conger & Bryant, 2004; Furukawa, Hori, Azuma & Nakano, 2002; dan Gattis, Simpson, Christensen & Berns, 2004), kemunculan konflik dan tekanan (Winemiller & Mitchell, 1994; Crohan, 1996; Lavee, dan Sharlin & Katz, 1996), pengurusan konflik (Greeff & Bruyne, 2000; Schudlich, Papp & Cummings, 2004; dan Marchand, 2004), komunikasi (Burleson & Denton, 1997), bilangan anak (Twenge & Campbell, 2003; dan Lavee, Sharlin & Katz, 1996), kerjaya suami isteri (Guzman, 2000, dan Vijayanthimala & Bharati, 1997) dan faktor ekonomi (Conger, Elder, Simons, Lorenz & Melby, 1990) telah didapati menerusi kajian sebagai mempunyai pengaruh tertentu ke atas kualiti perkahwinan.

Merujuk kepada statistik daripada Jabatan Pendaftaran Negara, didapati jumlah kes perceraian antara pasangan bukan Islam di Malaysia semakin meningkat mengikut tahun. Terdapat 1,613 kes perceraian yang diterima daripada mahkamah pada tahun 2000. Jumlah ini bertambah sebanyak dua kali ganda (100.74%) apabila menjurus ke abad 21 dan seterusnya mencapai 3,793 kes pada tahun 2002. Ini merupakan 6.0% daripada jumlah perkahwinan orang bukan Islam yang berdaftar di Jabatan Pendaftaran Negara. Walaupun jumlah ini berkurang sedikit pada tahun 2003, namun masalah perceraian masih bertambah di sesetengah negeri seperti Sabah dan Kedah. Merujuk kepada bilangan kes perceraian yang semakin meningkat, didapati bahawa perkahwinan hari ini bukan lagi merupakan ikatan seumur hidup yang perlu dipelihara dengan komitmen yang tinggi. Manakala sebaliknya, ramai pasangan menganggap perceraian sebagai satu-satunya cara penyelesaian yang terbaik untuk mengatasi kesukaran dalam perkahwinan. Oleh yang demikian, boleh diandaikan bahawa pemikiran dan pengetahuan pihak yang terlibat terhadap perkara utama yang dapat mengekalkan kualiti perkahwinan serta usaha-usaha penyesuaian dalam perkahwinan mungkin berada pada tahap yang membimbangkan.

Faktor yang menyebabkan perceraian memang membangkitkan perasaan ingin tahu setiap orang. Wolcott dan Hughes (1999) telah melakukan pengumpulan maklumat ke atas topik ini. Mereka mendapati terdapat tiga faktor utama yang mendorong kepada perceraian iaitu (1) aspek afektif yang merangkumi ketidakserasian, kemunculan masalah komunikasi dan ketidaksetiaan, (2) keganasan tingkah laku dan sifat personaliti, serta (3) tekanan luaran seperti kesihatan mental dan fizikal, masalah kewangan, dan pekerjaan. Selain itu, konflik

juga merupakan salah satu aspek yang tidak dapat dielakkan dalam perhubungan interpersonal. Antara sebab yang mengakibatkan konflik adalah kekurangan komunikasi, ketidaksamaan dalam amalan nilai, kepercayaan dan jangkaan, perselisihan dalam memainkan rol, kegagalan dalam mencapai matlamat bersama, perubahan ke atas kehidupan serta konflik terdahulu yang tidak diselesaikan (Lingren, 1996).

Oleh yang demikian, nyatalah bahawa personaliti merupakan elemen penting untuk mengekalkan kualiti sesuatu hubungan perkahwinan. Justeru, jika kita ingin mencegah daripada berlakunya perceraian ke atas perkahwinan, punca-punca di atas perlulah diberi perhatian agar kualiti perkahwinan dapat dikekalkan. Kajian yang dijalankan ini memfokus kepada tujuan untuk menentukan perkaitan di antara personaliti dan kualiti perkahwinan di kalangan responden Cina di Sandakan.

Tinjauan Literatur

Kualiti Perkahwinan

Kualiti dalam perkahwinan merupakan bidang yang sering dikaji oleh penyelidik dalam bidang berkaitan. Walau bagaimanapun, ia masih merupakan sesuatu bidang yang misteri dan mempunyai perkaitan dengan pelbagai faktor internal dan eksternal. Kualiti perkahwinan merujuk kepada suatu penilaian yang global mengenai perkahwinan seseorang (Bradbury, 1990), juga merupakan suatu konsep yang berkaitan dengan perlengkapan, kesejahteraan, kepuasan, dan keseluruhan perasaan yang baik dalam konteks ikatan perkahwinan (Sharlin, Kaslow & Hammerschmidt, 2000). Menurut Spanier (1976), suatu perkahwinan yang berkualiti harus berupaya melakukan penyesuaian yang tertentu ke atas hubungan diadik yang dibentuk. Dengan kata yang lain, suatu hubungan suami isteri yang berjaya menunjukkan tahap kepuasan yang tinggi dalam melakukan penyesuaian diadik dijangka untuk memiliki perkahwinan yang berkualiti, bahagia dan memuaskan (Hamamci, 2005). Sebaliknya, pasangan yang memiliki tahap penyesuaian dan kepuasan yang rendah dalam hubungan diadik akan lebih mengamalkan kepercayaan disfungsi mengenai hubungan suami isteri. Keadaan ini akan mewujudkan banyak kesan negatif ke atas kualiti perkahwinan. Walau bagaimanapun, kualiti perkahwinan boleh dipengaruhi oleh pelbagai faktor internal dan eksternal yang lain.

Personaliti dan Kualiti Perkahwinan

Definisi personaliti yang paling popular telah diberikan oleh Gordon Allport, iaitu personaliti merupakan sesuatu yang dinamik di dalam individu yang terdiri daripada sistem-sistem psikofizikal yang menentukan penyesuaian unik terhadap persekitarannya. Secara umumnya, personaliti merujuk kepada jumlah keseluruhan cara di mana individu bertindak dan berinteraksi dengan individu lain. Cara tingkah laku ini digambarkan oleh ciri-ciri yang ditunjukkan oleh seseorang individu tersebut. Perkaitan antara ciri-ciri personaliti dan kualiti perkahwinan boleh diukur melalui beberapa kaedah. Kaedah yang kerap digunakan adalah dengan menggunakan Model Lima Faktor yang dikemukakan oleh Costa dan McCrae (1992). Dalam Model Lima Faktor ini, *neuroticism*, *extraversion*, *openness to*

experience, *agreeableness*, dan *conscientiousness* merupakan 5 dimensi asas bagi personaliti.

Pelbagai kajian mengenai kualiti perkahwinan pernah dibuat dengan menggunakan Model Lima Faktor ini. Furukawa et al. (2001) telah menjalankan kajian yang mendalami perkaitan antara personaliti pasangan ke atas hubungan perkahwinan. Mereka mendapati bahawa isteri yang mempunyai skor *conscientiousness* yang tinggi memperihalkan hubungan perkahwinan mereka sebagai lebih sejahtera dan stabil. Isteri yang mendapat skor tinggi dalam tahap *agreeableness* pula berasa lebih bahagia kerana kurang menerima kawalan daripada suami. Manakala pihak suami menunjukkan tahap *extraversion* adalah penting untuk menghasilkan perkahwinan yang lebih sejahtera dan bahagia. Gattis et al. (2004) juga menunjukkan tahap *neuroticism* yang tinggi, tahap *agreeableness* yang rendah dan tahap *conscientiousness* yang rendah adalah faktor penyumbang kepada perasaan tidak puas hati dalam perkahwinan. Menurut kajian mereka, didapati bahawa kewujudan ciri-ciri *neuroticism* adalah signifikan tinggi dalam pasangan yang tidak bahagia jika dibandingkan dengan pasangan yang bahagia. Selain itu, tahap *agreeableness* dan *conscientiousness* juga rendah di kalangan pasangan yang tidak bahagia tersebut. Keputusan ini telah disokong oleh Lavee dan Ben-Ari (2004) dengan menyimpulkan bahawa ciri-ciri *neuroticism* merupakan peramal yang kuat untuk menentukan kualiti dalam perkahwinan bagi kedua-dua pasangan.

Neuroticism merupakan keadaan di mana emosi seseorang individu itu adalah tidak stabil. Ketidakstabilan emosi ini berkaitan dengan fenomena psikologi yang lain seperti depresi dan kebimbangan. Whisman, Weinstock dan Uebelacker (2004) menunjukkan bahawa tahap depresi dan kebimbangan seseorang juga mempengaruhi tahap kepuasan dalam perkahwinan. Responden yang mempunyai pasangan yang mengalami depresi menunjukkan tahap kasih sayang yang rendah. Sebaliknya, mereka menghadapi banyak masalah dalam hubungan perkahwinan (Coyne, Thompson, & Palmer, 2002).

Justeru, ciri-ciri yang ditunjukkan oleh personaliti seseorang dinyatakan sebagai peramal bagi menentukan kepuasan dan kebahagiaan dalam sesuatu hubungan suami isteri. Walau bagaimanapun, ini menimbulkan satu isu yang lain iaitu keserasian personaliti antara kedua-dua pasangan suami isteri. Davidson dan Moore (1996) dalam buku mereka telah menyatakan bahawa ketidakserasian di antara suami isteri akan mendatangkan tingkah laku yang tidak diingini dalam kehidupan harian. Antaranya, banyak ketidaksetujuan atau percanggahan pendapat akan timbul dalam aktiviti normal harian pasangan tersebut. Sebaliknya, Gattis et al. (2004) telah mendapati bahawa pasangan yang bahagia adalah lebih serasi dalam tahap *agreeableness* manakala pasangan yang tidak bahagia adalah lebih serasi dalam tahap *neuroticism* dan *openness to experience*.

Metodologi

Kajian ini merupakan kajian korelasi di mana data telah dikumpulkan menerusi orang soal-selidik yang ditadbir sendiri oleh responden. Kajian ini telah dijalankan di Sandakan, Sabah di mana beberapa kawasan perumahan telah dipilih sebagai lokasi kajian. Kawasan perumahan berkenaan ialah Taman Grandview, Taman Megah, Taman Pertama, Taman Indah, Taman Mawar, dan Taman Tyng. Teknik persampelan kelompok telah digunakan dalam kajian ini yang melibatkan seramai

160 responden berbangsa Cina, berkahwin dan mempunyai keluarga yang lengkap. Proses pengumpulan data telah dijalankan menggunakan borang soal-selidik yang disediakan berdasarkan objektif dan kesesuaian dengan tajuk kajian. Soalan-soalan dalam borang soal selidik telah diterjemahkan kepada Bahasa Inggeris, Bahasa Melayu atau Bahasa Cina. Borang soal selidik yang digunakan mengandungi 6 bahagian yang utama. Bahagian A merangkumi maklumat asas mengenai latar belakang responden dan pasangan seperti umur, etnik, agama dan sebagainya. Bahagian B adalah mengenai sosioekonomi keluarga responden manakala Bahagian C meliputi maklumat tentang konteks keluarga responden. Soalan yang terkandung dalam Bahagian B adalah seperti tahap pendidikan tertinggi suami isteri, pekerjaan suami isteri dan pendapatan suami isteri. Soalan yang berkaitan dengan konteks keluarga pula adalah seperti tempoh perkahwinan, umur semasa berkahwin, bilangan anak, dan jumlah pendapatan keluarga. Bahagian D dalam borang soal selidik adalah mengenai tahap bagi lima dimensi personaliti yang ada pada responden. Dalam bahagian ini, terdapat 60 item yang membezakan di antara 5 dimensi personaliti yang berlainan. Dimensi berkenaan termasuk *neuroticism*, *extraversion*, *openness to experience*, *agreeableness*, dan *conscientiousness*. Sementara itu, Bahagian E pula adalah soalan yang mengukur kualiti perkahwinan pasangan.

Pengukuran Angkubah

Personaliti

Bahagian ini diukur dengan skala personaliti *NEO-Five-Factor Inventory* oleh McCrae & Costa (1992). Skala ini telah diubahsuai dan diterjemahkan ke dalam Bahasa Melayu oleh Khairul pada tahun 2000. Skala ini mengandungi 60 item yang mengukur tahap 5 dimensi personaliti iaitu *neuroticism*, *extraversion*, *openness to experience*, *agreeableness* dan *conscientiousness*. Setiap dimensi personaliti terdapat 6 facet masing-masing di mana terdapat 2 soalan bagi setiap facet tersebut. Dengan itu, setiap dimensi personaliti adalah terdiri daripada 12 item. Di antara 60 item tersebut, terdapat beberapa item yang bersifat negatif, iaitu item ke-1, 4, 7, 8, 10, 11, 14, 17, 18, 21, 24, 27, 28, 30, 32, 33, 35, 36, 39, 42, 43, 45, 46, 49, 52, 53, 55, 56, dan 59. Contoh item adalah seperti berikut:

Dimensi personaliti : *Neuroticism*

Contoh item positif : Saya kerap jadi marah dengan cara orang melayani saya.

Contoh item negatif : Saya jarang merasai kesunyian atau kesedihan.

Dimensi personaliti : *Extraversion*

Contoh item positif : Saya seorang yang tegas dan berpendirian teguh.

Contoh item negatif : Saya rasa tidak seronok jika berbual dengan orang lain.

Dimensi Personaliti : *Openness to experience*

Contoh item positif : Saya mempunyai imajinasi yang amat aktif.

Contoh item negatif : Saya jarang mengalami emosi yang kuat.

- Dimensi personaliti : *Agreeableness*
Contoh item positif : Saya percaya kebanyakan orang mempunyai hati yang baik.
Contoh item negatif : Saya cenderung untuk bersikap sinis dan meragui niat orang lain

- Dimensi personaliti : *Conscientiousness*
Contoh item positif : Saya dikenali dengan sikap berhati-hati dan berfikiran waras.
Contoh item negatif : Saya tidak memandang tanggungjawab sivik seperti mengundi dengan serius.

Setiap item diberi 5 jawapan berbentuk skala Likert di mana 0 = sangat tidak bersetuju, 1 = tidak bersetuju, 2 = neutral, 3 = bersetuju, dan 4 = sangat bersetuju. Bagi item yang bersifat negatif pula, skor ini telah diterbalikkan iaitu 0 = sangat bersetuju, 1 = bersetuju, 2 = neutral, 3 = tidak bersetuju dan 4 = sangat tidak bersetuju. Skor yang dikumpulkan telah dinilai mengikut 5 dimensi personaliti yang berkenaan. Bagi setiap dimensi personaliti, skor minima adalah 0 manakala skor maksima ialah 48. Jumlah skor responden dalam setiap dimensi telah dikategorikan kepada 5 tahap dengan formula berikut:

$$T = \{[(x - m) / sd] \times 10\} + 50$$

di mana T = Tahap dimensi personaliti
x = skor responden; m = min; sd = sisihan piawai

5 tahap yang dinyatakan adalah seperti berikut:

- > 65 : Sangat tinggi
56 – 65 : Tinggi
45 – 55 : Sederhana
35 – 44 : Rendah
< 35 : Sangat rendah

Reliabiliti bagi setiap dimensi ialah 0.96, 0.77, 0.73, 0.68, dan 0.81 bagi dimensi *Neuroticism*, *Extraversion*, *Openness to experience*, *Agreeableness*, dan *Conscientiousness* masing-masing.

Kualiti Perkahwinan

Kansas Marital Satisfaction Scale (Schumm, 1986) yang mengandungi tiga item asal telah diubahsuai oleh Rumaya (1997) dengan menambahkan satu item untuk mengukur luahan kasihsayang dalam perkahwinan telah digunakan dalam kajian ini. Contoh item adalah seperti berikut:

Contoh item 1 : Sejauh manakah anda berpuas hati dengan perkahwinan anda?

Jumlah item adalah sebanyak 4 dan bagi setiap item, terdapat 5 pilihan jawapan berbentuk skala Likert 5-mata, di mana 1 = sangat tidak puas hati, 2 = agak tidak puas hati, 3 = kadang-kala tidak puas hati, 4 = berpuas hati, 5 = sangat

berpuas hati. Skor minima bagi seluruh skala ialah 4 manakala skor maksima ialah 20. Semakin tinggi skor menunjukkan tahap kualiti perkahwinan yang semakin tinggi. Jumlah skor responden telah dikategorikan kepada 3 kumpulan dengan menggunakan formula [m, sd]. Tiga kategori boleh didapati seperti berikut:

Skor tinggi : $T > m + sd$
Skor sederhana : $m - sd \leq T \leq m + sd$
Skor rendah : $T < m - sd$

di mana T = tahap pengurusan konflik
m = min; sd = sisihan piawai

Skor yang tinggi menunjukkan tahap kepuasan dalam perkahwinan yang tinggi. Reliabiliti skala ini adalah 0.95 bagi lelaki (suami) dan 0.93 bagi perempuan (isteri).

Analisis Data

Data yang dikumpulkan telah dianalisis dengan menggunakan *Statistical Package for Social Science* (SPSS). Statistik deskriptif dalam bentuk kekerapan, peratusan, purata, min, sisihan piawai, maksimum, dan minimum digunakan untuk menghuraikan maklumat yang bertujuan memperihalkan latar belakang, sosio ekonomi, konteks keluarga, tahap bagi lima dimensi personaliti, dan juga tahap kualiti perkahwinan responden. Ujian Korelasi Pearson telah digunakan untuk memeriksa perkaitan antara dimensi personaliti dengan kualiti perkahwinan.

Hasil Kajian

Maklumat Latar Belakang dan Sosioekonomi Responden

Jadual 1 menunjukkan maklumat latar belakang dan sosioekonomi responden. Responden dalam kajian ini terdiri daripada 160 orang penduduk Cina di Sandakan yang telah berkahwin. Seramai 160 orang responden Cina yang menjadi terlibat dalam kajian ini merangkumi 47 orang lelaki dan 113 orang perempuan. Julat umur mereka adalah antara 23 tahun hingga 57 tahun. Purata umur ialah 39.7 tahun. Sebahagian besar responden (44.4%) adalah berumur lebih daripada 40 tahun.

Terdapat enam kumpulan etnik di kalangan responden iaitu Hakka, Kantonis, Teow Chew, Hokkien, Hainan, dan Shang Hai. Antaranya, kebanyakan responden adalah berasal dari kumpulan Hakka (67.5%). Selain itu, 53.8% daripada responden adalah beragama Buddha dan 41.3% beragama Kristian manakala juga terdapat minoriti responden yang beragama lain seperti Islam, Mihakari, Tao, atau tidak beragama. Maklumat yang diperolehi menunjukkan kebanyakan responden menganuti agama yang sama dengan pasangan mereka.

Dari segi tahap pendidikan, majoriti responden (81.3%) memiliki 11 tahun pendidikan formal ke atas atau sekurang-kurangnya belajar sehingga sekolah menengah atas. Namun, hanya seorang responden sahaja yang merupakan lepasan sarjana. Dari segi pekerjaan pula, 47.0% responden dikategorikan dalam berkolar

putih dan 38.4% adalah berkolar biru. 54 orang responden yang berkolar putih bekerja sebagai guru. Dalam kategori kolar biru, separuh daripada responden bekerja sebagai kerani atau peniaga. Terdapat 14.6% daripada jumlah responden yang tidak bekerja. Mereka merupakan surirumah ataupun sudah bersara.

Pendapatan bulanan responden adalah berdasarkan 125 orang responden yang bekerja sahaja. 77.6% responden berpendapatan RM1,000 hingga RM3,000.

Jadual 1: Maklumat latar belakang dan sosioekonomi responden (n=160)

Angkubah	n (%)	purata	s.p
Umur		39.67	7.412
≤ 30 tahun	22 (13.8)		
31-40 tahun	67 (41.9)		
> 40 tahun	71 (44.4)		
Jantina			
Lelaki	47 (29.4)		
Perempuan	113 (70.6)		
Kumpulan etnik			
Hakka	108 (67.5)		
Kantonis	18 (11.3)		
Teo Chew	11 (6.9)		
Hokkien	18 (11.3)		
Hainan	4 (2.5)		
Lain-lain	1 (0.6)		
Agama			
Buddha	86 (53.8)		
Kristian	66 (41.3)		
Lain-lain	8 (5.0)		
Tahap pendidikan formal			
Sekolah rendah	10 (6.3)		
Sekolah menengah rendah	20 (12.5)		
Sekolah menengah atas	69 (43.1)		
Diploma	38 (23.8)		
Sarjana muda	22 (13.8)		
Sarjana	1 (0.6)		
Kumpulan pekerjaan (n=131)			
Tidak bekerja	22 (14.6)		
Kolar biru	58 (38.4)		
Kolar putih	71 (47.0)		
Pendapatan bulanan (n=127)		RM1900.20	RM1126.80
≤ RM1000	19 (15.2)		
RM1001 - RM3000	97 (77.6)		
> RM3000	9 (7.2)		

Nota: s.p = sisihan piawai, min = minimum, maks = maksimum

Jadual 2: Maklumat konteks keluarga responden (n=160)

Angkubah	n (%)	purata	s.p
Tempoh perkahwinan (n=159) ≤ 10 tahun 11 – 25 tahun > 25 tahun	69 (43.1) 75 (46.9) 16 (10.0)	12.76	8.333
Umur ketika berkahwin (n=159) ≤ 20 tahun 21 – 30 tahun > 30 tahun	11 (6.9) 124 (78.0) 24 (15.1)	26.67	4.164
Bilangan anak 0 orang 1 – 2 orang 3 – 4 orang > 4 orang	23 (14.4) 91 (56.9) 40 (25.0) 6 (3.7)	2	2
Jumlah pendapatan keluarga (n=142) ≤ RM2000 RM2001-RM4000 > RM4000	30 (21.1) 82 (57.7) 30 (21.1)	RM3729.02	RM2338.87

Nota: s.p = sisihan piawai

Hanya sembilan orang responden yang memiliki pendapatan bulanan yang melebihi RM3,000. Pendapatan minima dan maksima masing-masing ialah RM280.00 dan RM10,000.00.

Konteks Keluarga Responden

Maklumat konteks keluarga responden ditunjukkan dalam Jadual 2. Maklumat yang diliputi adalah berkaitan tentang tempoh perkahwinan, umur ketika berkahwin, bilangan anak, dan jumlah pendapatan isirumah. Julat tempoh perkahwinan responden adalah di antara 1 tahun dan 35 tahun dengan puratanya 12.76 tahun. Tempoh perkahwinan bagi sebahagian responden adalah antara 11 hingga 25 tahun (46.9%). Hanya minoriti (10.0%) responden yang telah berkahwin melebihi 25 tahun. Terdapat 124 orang responden yang berkahwin di antara 21 hingga 30 tahun (78.0%). Umur ketika berkahwin yang paling awal dan paling lewat adalah 15 tahun dan 37 tahun. Dari segi bilangan anak, 23 orang responden tidak mempunyai anak. Sebahagian besar (56.9%) responden mempunyai 1 hingga 2 orang anak manakala 28.7% responden yang mempunyai lebih daripada 3 orang anak.

Hasil kajian mendapati bahawa purata jumlah pendapatan keluarga responden dalam kajian ini ialah RM3729.02. Terdapat 57.7% responden mempunyai pendapatan keluarga di antara RM2,001 hingga RM4,000. Hanya 21.3% responden mempunyai pendapatan keluarga yang melebihi RM4,000.00 sebulan.

Dimensi Personaliti

Jadual 3 menunjukkan maklumat tentang setiap dimensi personaliti responden. Jumlah skor responden telah dikategorikan kepada beberapa tahap seperti tahap sangat rendah, rendah, sederhana, tinggi, dan sangat tinggi.

Bagi dimensi *neuroticism*, purata skor ialah 22.19 dengan sisihan piawai 5.082. sebahagian responden berada pada tahap sederhana (44.4%) diikuti dengan 28.8% responden mempunyai skor tahap yang rendah. Purata skor bagi dimensi *extraversion* ialah 28.11 dengan sisihan piawai 5.542. Di antaranya, 43.8% berada

Jadual 3: Maklumat personaliti dan pengurusan konflik responden (N=160)

Angkubah	n (%)	purata	s.p	min.	maks
Dimensi <i>Neuroticism</i>		22.19	5.082	12	39
Sangat rendah	10 (6.3)				
Rendah	36 (22.5)				
Sederhana	71 (44.4)				
Tinggi	32 (20.0)				
Sangat tinggi	11 (6.9)				
Dimensi <i>Extraversion</i>		28.11	5.542	13	40
Sangat rendah	9 (5.6)				
Rendah	38 (23.8)				
Sederhana	70 (43.8)				
Tinggi	35 (21.9)				
Sangat tinggi	8 (5.0)				
Dimensi <i>Openness to experience</i>		26.10	5.855	5	46
Sangat rendah	11 (6.9)				
Rendah	25 (15.6)				
Sederhana	86 (53.8)				
Tinggi	34 (21.3)				
Sangat tinggi	4 (2.5)				
Dimensi <i>Agreeableness</i>		29.81	6.297	8	46
Sangat rendah	8 (5.0)				
Rendah	29 (18.1)				
Sederhana	85 (53.1)				
Tinggi	28 (17.5)				
Sangat tinggi	10 (6.3)				
Dimensi <i>Conscientiousness</i>		29.30	5.791	5	44
Sangat rendah	7 (4.4)				
Rendah	36 (22.5)				
Sederhana	81 (50.6)				
Tinggi	23 (14.4)				
Sangat tinggi	13 (8.1)				

Nota: s.p = sisihan piawai, min = minimum, maks = maksimum

pada tahap sederhana, diikuti dengan 29.4% pada tahap rendah, dan 26.9% pada tahap tinggi.

Julat skor bagi dimensi *openness to experience* adalah 5 hingga 46. Antara skor ini, 53.8% responden berada pada tahap sederhana dan 23.8% pada tahap yang tinggi. Skor bagi dimensi *agreeableness* adalah dari 8 hingga 46 dengan puratanya 29.81. Responden yang memiliki skor pada tahap yang rendah adalah lebih kurang sama dengan responden yang berada pada tahap tinggi. Bagi dimensi *conscientiousness* pula, separuh daripada responden berada pada tahap sederhana manakala hanya 4.4% dan 8.1% responden yang berada pada tahap sangat rendah dan sangat tinggi masing-masing.

Secara keseluruhannya, sebahagian besar responden berada pada tahap sederhana bagi kelima-lima dimensi personaliti yang dikaji. Hasil ini menunjukkan bahawa mereka tidak terlalu *neurotic*, *extrovert*, *open to experience*, *agreeable*, *conscientious* dan sebaliknya. Hanya minoriti daripada jumlah responden menunjukkan personaliti yang terlalu ekstrim.

Kualiti Perkahwinan Responden

Kualiti perkahwinan responden telah diukur dengan skala *Kansas Marital Satisfaction Scale* (Schumm et al, 1986) yang telah diubahsuai oleh Rumaya (1997). Hampir 30% responden melaporkan mereka amat berpuashati dengan perkahwinan mereka di mana kenyataan langsung ini menunjukkan bahawa kualiti perkahwinan yang tinggi. Lebih daripada sebahagian (58.1%) responden berada pada tahap sederhana dalam kualiti perkahwinan mereka. Hanya 13% responden yang melaporkan bahawa mereka berada pada tahap rendah dalam penilaian mengenai aspek kepuasan perkahwinan mereka.

Apabila dilakukan analisis korelasi antara variabel latarbelakang sosio-ekonomi dengan kualiti perkahwinan, didapati bahawa hanya variabel pendidikan responden yang mempengaruhi kualiti perkahwinannya ($r = 0.16, p \leq 0.05$). Dapatan ini selaras dengan hasil kajian lepas (Ritchie, 1998) di mana beliau telah mengenalpasti bahawa tahap pendidikan merupakan salah satu peramal unik bagi perkahwinan yang berkualiti. Beliau menyatakan pasangan yang semakin berpendidikan tinggi jarang menunjukkan perasaan permusuhan dan kebencian terhadap pasangan mereka. Mereka akan berfikiran waras dan rasional dalam mengendalikan hal-ehwal hubungan suami isteri walaupun mengalami konflik atau kesusahan. Sebaliknya, pasangan yang bertahap pendidikan rendah sentiasa mengamalkan kepercayaan disfungsi mengenai hubungan suami isteri (Hamamci, 2005) di mana ini akan menghasilkan persepsi ketidakupayaan ke atas kualiti perkahwinan. Hasil analisis korelasi antara variabel latarbelakang keluarga dengan kualiti perkahwinan pula menunjukkan bahawa variabel tempoh perkahwinan ($r = -0.20, p \leq 0.05$), dan bilangan anak ($r = -0.26, p \leq 0.01$) mempengaruhi kualiti perkahwinan responden. Dapatan ini disokong oleh kajian Lavee et al. (1996) dan Ritchie (1998) yang mendapati bahawa bilangan anak yang ramai akan memberatkan beban dan tanggungjawab pasangan. Fenomena ini mungkin akan menimbulkan konflik antara suami isteri (Crohan, 1996) terutamanya konflik rol gender (Twenge & Campbell, 2003) serta mengehadkan kebebasan mereka. Kejadian ini akan menyebabkan tahap kualiti perkahwinan menurun.

Personaliti dan Kualiti Perkahwinan

Jadual 4 menunjukkan hasil analisis korelasi Pearson antara variabel dimensi personaliti dengan kualiti perkahwinan. Didapati bahawa terdapat perkaitan yang signifikan antara tahap *neuroticism* dengan kualiti perkahwinan ($r = -0.31, p \leq 0.01$). Responden yang semakin *neurotic* menunjukkan tahap kualiti perkahwinan yang semakin rendah. Hasil ini selaras dengan dapatan kajian yang dahulu, bahawa tahap *neuroticism* yang tinggi meninggalkan kesan ke atas masalah psikologi seperti kebimbangan dan merendahkan tahap kepuasan dalam perkahwinan (Gattis et al., 2004). Penjelasan bagi hasil ini berkaitan dengan kesukaran dan pengawalan emosi dan perluhan perasaan mereka yang tidak stabil dalam usaha memelihara hubungan yang intim. Emosi negatif ini akan mempengaruhi persepsi, pemikiran, tingkah laku, dan penyesuaian yang negatif seperti mengeluarkan perkataan yang melukaan pasangan (Lavee & Ben-Ari, 2004). Individu yang mempunyai tahap *neuroticism* yang tinggi akan berasa tidak selesa semasa berinteraksi dengan pasangan (Thomsen & Gilbert, 1998). Keadaan ini mengakibatkan cara komunikasi yang tidak berkesan dalam hubungan perkahwinan.

Jadual 4: Analisis Korelasi Pearson antara dimensi personaliti responden dengan kualiti perkahwinan (N=160)

Variabel	Kualiti Perkahwinan
Tahap <i>Neuroticism</i>	-0.443**
Tahap <i>Extraversion</i>	0.658**
Tahap <i>Openness to experience</i>	0.315**
Tahap <i>Agreeableness</i>	0.410**
Tahap <i>Conscientiousness</i>	0.572**

Nota ** $p \leq 0.01$

Hasil analisis Korelasi Pearson juga telah menunjukkan perkaitan yang signifikan antara tahap *extraversion* dengan kualiti perkahwinan ($r = 0.47, p \leq 0.01$). Dapatan ini menunjukkan tahap *extraversion* yang semakin tinggi mendorong kepada tahap kualiti perkahwinan yang semakin tinggi. Dapatan ini tidak konsisten dengan dapatan pengkaji lain seperti Donnellan et al. (2004) dan Gattis et al. (2004). Mereka menyatakan walaupun kualiti *extraversion* penting untuk bergaul dengan orang lain tetapi bukannya tret yang penting dalam membentuk kualiti perhubungan yang intim. Walau bagaimanapun, dapatan kajian ini disokong oleh Furukawa, et al. (2001) bahawa sifat *extraversion* adalah penting untuk menghasilkan hubungan suami isteri yang lebih sejahtera dan bahagia. Keadaan ini mungkin disebabkan oleh individu yang suka bergaul itu mudah menjalinkan hubungan yang positif dengan pasangan dan senang untuk meluahkan perasaan kasih sayang. Tingkah laku ini menjadikan perhubungan suami isteri tersebut lebih selesa dan sejahtera. Walau bagaimanapun, personaliti pasangan dan kesamaan tret mungkin perlu diambilkira sebagai pertimbangan.

Analisis juga mendapati bahawa tahap *openness to experience* mempunyai perkaitan yang signifikan dengan kualiti perkahwinan ($r = 0.33, p \leq 0.01$).

Responden yang semakin *open to experience* menunjukkan perkahwinan yang lebih berkualiti. Hasil ini disokong oleh Donnellan, Conger dan Bryant (2004). Mereka menyatakan bahawa pasangan yang lebih *open to experience* mempunyai fikiran yang lebih terbuka dan bersedia menerima segala idea baru atau pendapat pasangan. Mereka juga lebih berupaya untuk menerima perbezaan dan kelemahan pasangan. Kelebihan ini menjadikan pendekatan penyelesaian konflik antara suami isteri lebih fleksibel dan berkesan (Donnellan, Conger & Bryant, 2004).

Hasil analisis seterusnya menunjukkan perkaitan yang signifikan antara tahap *agreeableness* dengan kualiti perkahwinan ($r_{DAS} = 0.47, p \leq 0.01$). Ini bermakna individu yang mempunyai tahap *agreeableness* yang tinggi menunjukkan tahap kualiti perkahwinan yang tinggi. Hasil ini disokong oleh Furukawa et al. (2001) dan Gattis et al (2004). Hasil kajian mereka mendapati bahawa tahap *agreeableness* yang rendah sering dijadikan faktor penyumbang kepada perasaan tidak puashati dalam hal-ehwal perkahwinan. Tahap *agreeableness* yang tinggi boleh ditunjukkan dengan ciri-ciri individu seperti pemaaf, pengasih, mempercayai dan menghormati pasangan, serta mudah diajak berbincang. Ciri-ciri ini penting untuk memelihara interaksi suami isteri yang positif kerana mereka kurang cenderung melakukan tingkah laku yang dapat merosakkan perhubungan intim tersebut. Idea ini turut dibukti oleh Donnellan, Conger dan Bryant (2004). Individu yang tinggi tahap *agreeableness* juga mendapati kurang kawalan daripada pasangan (Furukawa et al. 2002) kerana mereka sentiasa bertindak secara sukarela ke atas permintaan pasangan.

Merujuk kepada hasil analisis Korelasi Pearson, didapati tahap *conscientiousness* mempunyai perkaitan yang signifikan dengan kualiti perkahwinan ($r_{DAS} = 0.44, p \leq 0.01$). Responden yang semakin *conscientious* melaporkan tahap perkahwinan yang semakin berkualiti. Hasil ini selaras dengan hasil Furukawa et al. (2001) di mana responden yang mempunyai tahap *conscientiousness* yang tinggi menganggap hubungan perkahwinan mereka lebih sejahtera dan tersokong. Sebab yang mungkin adalah kerana tret pasangan yang teliti, bertanggungjawab, bersungguh-sungguh, berdisiplin diri, dan tekun kurang cenderung menghasilkan ketidakpuasan atau ketidaksetujuan antara suami dan isteri. Seterusnya, masalah mengenai pembahagian kerja rumahtangga yang sama berat dan penyalahgunaan dadah atau alkohol turut dapat dicegah (Donnellan, Conger & Bryant, 2004). Walau bagaimanapun, dipercayai individu yang mempunyai tahap *conscientiousness* yang tinggi akan memiliki perkahwinan yang lebih sejahtera jika pasangan mereka turut mempunyai tret *conscientiousness* yang sama (Nemechek et al. 1999)

Kesimpulan

Personaliti atau tret merupakan sifat yang stabil dalam seseorang individu yang dapat mempengaruhi tingkah laku manusia. Ciri-ciri ini juga akan mempengaruhi corak penyesuaian, pembuatan keputusan, corak komunikasi dan pengurusan konflik antara pasangan suami isteri. Oleh yang demikian, hasil kajian ini selaras dengan dapatan kajian lepas dengan membuktikan faktor internal ini akan mempengaruhi kualiti perkahwinan secara langsung atau tidak langsung. Memahami peranan personaliti ke atas hubungan intim seperti perkahwinan memerlukan ilmu dan kemahiran yang khusus supaya jika wujud sebarang

ketidakserasian antara pasangan dari aspek internal ini, usaha ke arah penyesuaian atau pengubahsuaian jika perlu hendaklah dilakukan segera oleh pasangan terbabit.

Selain faktor personaliti tempoh perkahwinan yang pendek, tahap pendidikan yang tinggi dan bilangan anak yang kurang juga mendorong kepada perkahwinan yang lebih bahagia. Namun, sesuatu perkahwinan yang berkualiti bukan sahaja bergantung kepada faktor-faktor ini sahaja, faktor lain seperti budaya, pengalaman kanak-kanak, kesihatan, persekitaran dan sebagainya juga memainkan peranan yang penting dalam menentukan kualiti perkahwinan pasangan.

Implikasi Kajian

Kajian ini telah mengkaji pengaruh lima dimensi personaliti yang berlainan dan pengurusan konflik ke atas kualiti perkahwinan. Personaliti merupakan faktor yang amat penting dalam mempengaruhi kualiti perkahwinan suami isteri. Pasangan yang belum berkahwin perlu mengetahui kesan setiap dimensi personaliti (*neuroticism, extraversion, openness to experience, agreeableness, dan conscientiousness*) ke atas kualiti perkahwinan dalam memilih pasangan supaya personaliti kedua-dua pasangan tidak membawa kesan yang bercanggahan kepada kualiti perkahwinan. Bagi pasangan yang telah berkahwin pula, penyesuaian yang sepatutnya perlu dilakukan jika didapati personaliti kedua-dua pasangan adalah tidak serasi. Keserasian tahap personaliti seperti *extraversion, openness to experience, agreeableness, dan conscientiousness* bagi kedua-dua pasangan mungkin dapat mempertingkatkan kesejahteraan dalam hubungan intim manakala kaserasian tahap *neuroticism* yang tinggi bagi kedua-dua pasangan perlu dielakkan.

Akhir sekali, agensi yang mengadakan kursus pra-perkahwinan atau pengkayaan perkahwinan boleh mengaplikasikan hasil kajian ini dengan menyediakan kursus yang mendedahkan ilmu tentang kepentingan memahami faktor personaliti dan penyesuaian dalam perkahwinan serta pengaruhnya ke atas kualiti perkahwinan. Kursus-kursus ini perlu mengandungi bimbingan mengenai cara-cara aplikasi yang realistik dan praktikal untuk melengkapkan pada pasangan yang ingin memasuki peringkat perkahwinan agar mereka berjaya melakukan penyesuaian yang baik dan menguasai kemahiran mengurus perhubungan perkahwinan yang bahagia, sejahtera, dan berkualiti.

Cadangan untuk Kajian Akan Datang

Bagi penyelidik yang berminat untuk mendalami topik ini, dicadangkan sampel kajian dapat diluaskan lagi supaya hasil yang lebih signifikan boleh didapati dan ralat dikurangkan. Kajian merentasi kumpulan etnik yang lain juga digalakkan agar perbezaan dan kesamaan tentang faktor yang mempengaruhi kualiti perkahwinan dapat ditentukan. Selain itu, dicadangkan pengkaji akan datang melanjutkan kajian dengan mengkaji keserasian personaliti dalam pasangan supaya dapat menentukan pengaruhnya ke atas kualiti perkahwinan. Cadangan ini dikemukakan kerana persepsi kualiti perkahwinan biasanya berkaitan dengan ciri-ciri dan cara tingkah laku pasangan. Maka personaliti kedua-dua pasangan perlu dikaji dan tahap keserasian harus ditentukan agar dapat mengenalpasti kepentingannya dalam memelihara perhubungan intim suami isteri. Juga disarankan untuk kajian akan

datang, supaya pendekatan kualitatif atau gabungan antara kualitatif dan kuantitatif digunakan untuk menambah pemahaman mengenai peranan personaliti dalam perkahwinan.

Rujukan

- Bigner, J. J. *Individual and family development: A life-span interdisciplinary approach*. New Jersey: Prentice-Hall, Englewood, Cliffs, 1994.
- Bradbury, T. N. "Attributions in marriage: Review and critique." *Psychological Bulletin*, 107, (1990), 3-33.
- Burleson, B. R. & Denton, W. H. "The relationship between communication skill and marital satisfaction: Some moderating effects." *Journal of Marriage and the Family*, 59, (1997), 884-902.
- Conger, R. O., Elder, G. H., Simons, R. L., Lorenz, Melby, J. N. "Linking economic hardship to marital quality and instability." *Journal of Marriage and the Family*, 52, (1997), 643-656.
- Costa, P.T. & McCrae, R.R. *Revised NEO Personality Inventory (NEOPI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI): Professional manual*. Florida: Psychological Assessment Resources Inc, Odessa, 1992.
- Coyne, J. C., Thompson, R., Palmer, S. C. "Marital quality, coping with conflict, marital complaints, and affection in couples with a depressed wife." *Journal of Family Psychology*, 16 (1), (2002), 26-37.
- Crohan, S. E. "Marital quality and conflict across the transition to parenthood in African American and White couples." *Journal of Marriage and the Family*. 58, (1996), 933-944.
- Crook, A. M. S. "Marital quality in dual-career couples: Impact of role overload and coping resources." (Doctoral Dissertation, Virginia Polytechnic and State University, Blacksburg, Virginia, 2001).
- Donnellan, M. B., Conger, R. D. & Bryant, C. M. "The big five and enduring marriages." *Journal of Research in Personality*, 38 (5), (2004), 481-504.
- Fincham, F. D., Paleari, G., Regalia, C. "Forgiveness in marriage: The role of relationship quality, attributions and empathy." *Personal Relationships*, 9, (2002), 27-37.
- Furukawa, T. A., Hori, S., Azuma, H., Nakano, Y. "Parents, personality or partner? Correlates of marital relationships." *Social Psychiatry Epidemiol*, (2002), 37: 164-168.
- Gattis, K. S., Simpson, L. E., Christensen, A., Berns, S. "Birds of a feather or strange birds? Ties among personality dimensions, similarity, and marital quality." *Journal of Family Psychology*, 18 (4), (2004), 564-574.
- Geist, R., Gilbert, D. G. "Correlates of expressed and felt emotion during marital conflict: Satisfaction, personality, process, and outcome." *Personality and Individual Differences*. 21 (1), (1996), 49-60.

- Greeff, A. P. & Bruyne, T. "Conflict management style and marital satisfaction." *Journal of Sex and Marital Therapy*, 26, (2000), 321-334.
- Guzman, L. "Effects of wives' employment on marital quality." *NSFH Working Paper*, No. 85, (2000).
- Hamamci, Z. "Dysfunctional relationship beliefs in marital satisfaction and adjustment." *Social Behavior and Personality*, 33(4), (2005), 313-328.
- Johnson, M. D., Cohan, C. L., Davila, J., Lawrence, E., Rogge, R. D., Karney, B. R., Sullivan, K. T., Bradbury, T. N. "Problem-solving skills and affective expressions as predictors of change in marital satisfaction." *Journal of Consulting and Clinical Psychology*. 73 (1), (February 2005), 15-27.
- Kinnunen, U., Vermulst, A., Gerris, J., Makikangas, A. "Work-family conflict and its relations to well-being: The role of personality as a moderating factor." *Personality and Individual Differences*. 35, (2003), 1669-1683.
- Lavee, Y., Sharlin, S., Kats, R. "The effect of parenting stress on marital quality: An integrated mother-father model." *Journal of Family Issues*, 17 (1), (1996), 114-135.
- Lavee, Y., Ben-Ari, A. "Emotional Expressiveness and Neuroticism: Do They Predict Marital Quality?" *Journal of Family Psychology*, 18 (4), (2004), 620-627.
- Lingren, H. G. "*Managing Conflict Successfully*. University of Nebraska-Lincoln: NebGuide Cooperative Extension, 1996.
- Luo, S., & Klohnesn, E. C. "Assortative mating and marital quality in newlyweds: A couple-centered approach." *Journal of Personality and Social Psychology*., Vol 88(2), (2005), 304-324.
- Marchand, J. F. "Husbands' and wives' marital quality: The role of adult attachment orientations, depressive symptoms, and conflict resolution behaviors." *Attachment & Human Development*, 6 (1), (2004), 99-112.
- Mastor, K. A., Putai, J., & Cooper, M. "Malay culture & personality: Big five perspective." *American Behavioral Scientist*., Vol 44(1), (2000), 95-111.
- Mets, M. E., Epstein, N. "Assessing the Role of Relationship Conflict in Sexual Dysfunction." *Journal of Sex & Marital Therapy*, 28, (2002), 139-164.
- Miller, P. C., Lefcourt, H. M., Holmes, J. G., Ware, E. E., Saleh, W. E. "Marital locus of control and marital problem solving." *Journal of Personality and Social Psychology*, 51, (1986), 161-169.
- Miller, P. J. E., Cauchlin, J. P. & Huston, T. L. "Trait expressiveness and marital satisfaction: The role of idealization process." *Journal of Marriage and the Family*, 65, (2003), 978-995.
- Nemechek, Stephanie, Olson & Kenneth, R. "Five-factors personality similarity and marital adjustment." *Social Behavior and Personality*. (1990).
- Olson, D. H. & DeFrain, J. *Marriage and the family: Diversity and strengths*. (Mountain View: Mayfield, 2000).

- Ritchie, K. "Marital interaction: What are its predictors?" Dari Laman web <http://www.iusb.edu/~journal/1998/paper7.html>
- Rozumah, B., & Rumaya, J. *Pengantar perkahwinan dan keluarga*. Serdang: Universiti Putra Malaysia, 2002.
- Rumaya, J. "Marital Quality as a Function of Gender Role Egalitarianism Amongst Malaysian Student Couples in the Midwest Region of the USA." (Ph.D Dissertation: Michigan State University, East Lansing, USA, 1997).
- Schudlich, T. D. R., Papp, L. M. & Cummings, E. M. "Relations of husbands' and wives' Dysphoria to marital conflict resolution strategies." *Journal of Family Psychology*, 18 (1), (2004), 171-183.
- Sharlin, S. A., Kaslow, F.W., Hammerschmidt, H. *Together through thick and thin: A multinational picture of long-term marriage*. New York: The Haworth Press, Inc, 2000.
- Spanier, G. B. "Measuring dyadic adjustment: A new scale for assessing the quality of marriage and similar dyads." *Journal of Marriage and the Family*, 38, (1976), 15-28.
- Straus, M. A., Hamby, S. L., McCoy, S. B., & Sugarman, D. B. "The revised Conflict Tactics Scales." *Journal of Family Issues*, 17 (3), (1996), 283-316.
- Thomsen, D. G. & Gilbert, D. G. "Factors characterizing marital conflict states and traits: physiological, affective, behavioral and neurotic variable contributions to marital conflict and satisfaction." *Personality and Individual Differences*, 25, (1998), 833-855.
- Twenge, J. M. & Campbell, W. K. "Parenthood and marital satisfaction: A meta-analysis review." *Journal of Marriage and the Family*, 65, (2003), 574-583.
- Vijayanthimala, K., Bharati, K. K. "Women with multiple roles: Perception of psychological factors and marital satisfaction." *The Journal of Family Welfare*, 43 (3), (1997), 54-60.
- Whisman, M. A., Weinstock, L. M., Uebelacker, L. A. "Psychopathology and marital satisfaction: The importance of evaluating both partners." *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 72 (5), (2004), 830-838.
- Winemiller, D. R. & Mitchell, M. E. "Development of a coding system for marital problem solving efficacy." *Behavior Research Therapy*, 32 (1), (1994), 159-164.
- Wolcott, I., Hughes, J. "Towards understanding the reasons for divorce." Working Paper. 20. (1999).
- _____. *Perkahwinan orang bukan Islam mengikut negeri, 2000-2003*. Jabatan Pendaftaran Negara, 2005.
- _____. *Perceraian orang bukan Islam mengikut negeri, 2000-2003*. Jabatan Pendaftaran Negara, 2005.